

Nezávislost národního regulátora?

Změna energetického zákona v roce 2016 s účinností od srpna 2017 zásadním způsobem nejen odstranila nezávislost Energetického regulačního úřadu (ERÚ), ale změnila i systém řízení ERÚ. Předsedkyně ERÚ ze zákona řídila ERÚ a byla odvolatelná pouze prezidentem republiky na základě zákonem přesně stanovených důvodů. Předsedkyně tak byla prakticky závislá pouze na zákonech. Proto již nedlouho po svém nástupu v roce 2011 mohla překazit připravovaný obrovský „tunel“ z kapes odběratelů a ze státního rozpočtu. Připravovaný projekt biometan vyráběného v ČR z odpadků dovážených z celého světa měl vybraným skupinám zajistit diskrétní pokračování tunelu solárních elektráren. Původně ekologicky motivovaný projekt solárních elektráren začal být realizován na nejúrodnější zemědělské půdě a skončil v roce 2010. Tehdy do tohoto projektu, původně zamýšleného pouze pro vybrané, začali ve velkém vstupovat i seriózní velkopodnikatelé, kteří potřebovali zaměstnat v době krize své zaměstnance na stavbě těchto solárních elektráren, aby je nemuseli propustit „na dlažbu“ a navíc stavěli solární elektrárny na slušné technické úrovni a na střechách svých průmyslových podniků či v jejich areálech na nezemědělské půdě (např. Válcovny Chomutov a další).

Právě pro zastavení biometanového tunelu byla předsedkyně Vitásková mnohými skupinami nenáviděna tak silně, že začala být v roce 2013 účelově kriminalizována a navíc musela rychle začít řešit udání „solárních baronů“ na nedokončenost jiných solárních elektráren. Když ani hrozby vězení a posléze pokusy o její vraždu nezabraly, musel být změněn v roce 2015 zákon tak, aby mohla být odstraněna z funkce legálně.

Do čela ERÚ byl postaven nově koncipovaný kolektivní orgán – pětičlenná Rada ERÚ, od které si zasvěcení slibovali absolutní poslušnost. Tím, že změna zákona současně odstranila ochranu proti bezdůvodnému odvolávání členů Rady ČR, která zajišťovala nezávislost národního regulátora, kterou vyžadují předpisy EU, se mnohým zdálo, že budoucnost Rady ERÚ bude probíhat jako klidné, snad až přímo pohodové, plnění příkazů.

Rada ERÚ však byla od samého počátku plná vnitřních rozporů a navíc byly vůči ní podnikány nestandardní, ne-li přímo nezákonné, kroky. V létě 2018 např. nebyl dle zákona odvolán předseda Rady ERÚ Outrata, přesto byl jmenován novým předsedou Rady ERÚ Košťál, který ale v listopadu 2018 odstoupil z funkce předsedy i z funkce člena Rady ERÚ. Rada ERÚ pak byla dlouhé měsíce bez předsedy, což zákon neumožňuje.

Některá rozhodnutí Rady ERÚ sice vzbuzovala nejen rozpaky, ale i obavy o dodržování zákonnosti, např. při rozhodnutí o prodloužení regulačního období, apod. Celkem se však Rada ERÚ kupodivu chovala spíše konzervativněji a z jejího rozhodování často nebylo patrné, který z členů Rady ERÚ jednal v souladu s konkrétním zájmem konkrétního regulovaného subjektu.

Tím, že k účastníkovi realizace solárního tunelu v roce 2010 Krejcarovi, který je Radě ERÚ již od srpna 2017, byli nyní přidáni další vedoucí zaměstnanci z roku 2010, i když jejich nadřízený nyní zůstal v původní firmě, pak nedávný článek o „gangu tří“ v Radě ERÚ může být zanedlouho nahrazen novým článkem a to o „gangu čtyř“. V každém případě může být cesta k biometanovému tunelu a dalším znova otevřena.

Ovšem nelze ani vyloučit, že spotřebitelé mohou být nakonec příjemně překvapeni, pokud se nová Rada ERÚ opravdu bude více zabývat zájmy spotřebitelů. Pokud např. nová Rada ERÚ zajistí, že veškerá elektřina vyrobená a přenesená systémy v ČR bude zatížena „daní na obnovitelné zdroje 495,- Kč/MWh“ a distribučními poplatky, může mít nová Rada ERÚ zásluhu na tom, že klesne celková cena elektřiny pro občany a další spotřebitele. Pokud pan ministr Havlíček prohlásil, že odvolaní členové Rady ERÚ nebyli nestranní a nezávislí a jednali v zájmu několika firem, pak nové složení Rady ERÚ odstraňuje tento nedostatek a nyní již bude pouze jedna správná adresa...

V každém případě držíme všichni, prosím, nové Radě ERÚ palce a doufejme, že příjemně překvapí všechny občany a spotřebitele a to nejen snížením cen energií...

Ivan Noveský

Institut pro energetiku